

Portugees ^{voor} dummies®

SPIEBRIEF

Het Portugese ABC

Hier volgt een handige lijst die je kan helpen bij de uitspraak van de letters in het Portugees:

a (aah)	h (a- <u>gha</u>)	o (o)	v (vee)
b (bee)	i (ie)	p (pee)	w (<u>da</u> -bel-joe)
c (see)	j (<u>zjo</u> -ta)	q (kee)	x (sjiesj)
d (dee)	k (<u>ka</u> -pa)	r (er)	y (<u>iep</u> -sie-lon)
e (ee)	l (el)	s (es)	z (zee)
f (ef)	m (em)	t (tee)	
g (ghee)	n (en)	u (oe)	

Standaardbegroetingen

Alles goed? Tudo bem? (toe-doe beeng)

Tot later! Até logo! (a-teh lo-ghoe)

Hoe gaat het? Como está? (ko-moe iesj-taa)

Tot morgen! Até amanhã! (a-teh a-man-jaang)

Dag! Xau! (sjauw)

Uitroepen in het Portugees

Tof! Giro! (zjie-roe)

Ik ben er gek op! Adoro! (a-do-roe)

Geweldig! Ótimo! (o-tie-moe)

Wat heerlijk! Que bom! (kuh bong)

Wat mooi! Que bonito! (kuh bo-nie-toe)

De hamvragen in het Portugees

Wie? Quem? (keeng)

Hoe? Como? (ko-moe)

Wanneer? Quando? (kwan-doe)

Wat? Que? (kuh)

Waar? Onde? (on-duh)

Welke? Qual? (kwal)

Waarom? Porquê? (poer-kee)

Hoeveel? Quanto? (kwan-toe)

SPIEKBRIEF

Portugese getallen

1. um (oeng)	6. seis (seisj)
2. dois (dooisj)	7. sete (se-tuh)
3. três (treesj)	8. oito (ooi-toe)
4. quatro (kwa-troe)	9. nove (no-vuh)
5. cinco (sien-koe)	10. dez (dezj)

Vrienden maken

Met de juiste Portugese vragen kun je heel makkelijk vrienden maken. Hier volgen enkele van die vragen:

- » Hoe heet je? **Como te chamas?** (ko-moe tuh sja-masj)
- » Waar kom je vandaan? **Donde és?** (don-duh esj)
- » Spreek je Engels? **Falas inglês?** (fa-lasj ieng-ghleesj)
- » Wat is je e-mailadres? **Qual é o teu e-mail?** (kwal eh oe teeuw ie-meel)
- » Wat doe je graag? **O que gostas de fazer?** (oe kuh gosj-tasj duh fa-zeer)

Lastige woorden om uit te spreken

Sommige Portugese woorden zijn lastig om uit te spreken voor buitenlanders. Deze lijst bevat enkele van die woorden en de correcte uitspraak. Nu kun je praten als een professional.

» João (zjoe-waung) een mannaam	» feira (fesj-ta) feest
» Raquel (Ra-ke) een vrouwenaam	» amigo (a-mie-ghoe) vriend
» o meu (oe meeuw) mijn	» praia (pra-ja) strand
» Portugal (por-toe-ghal) Portugal	» música (moe-zie-ka) muziek
» promoção (pro-moe-saung) aanbieding	» cuidado! (kwie-da-doe) kijk uit!

Formeel praten

Als je met een autoriteit praat of als je respect wilt tonen voor een ouder iemand, dan kun je beter **u** zeggen:

u (voor een man) **o senhor** (oe sen-joor)

u (voor een vrouw) **a senhora** (ah sen-jo-ra)

Inhoud in vogelvlucht

Inleiding	1
Deel 1: Aan de slag	7
HOOFDSTUK 1: Je kent al een beetje Portugees	9
HOOFDSTUK 2: De kern van de zaak: Portugees basisgrammatica en getallen	23
HOOFDSTUK 3: Olá! Oi! Hallo! Kennismaken	39
Deel 2: Portugees in het dagelijks leven	57
HOOFDSTUK 4: Nader kennismaken en een gesprekje voeren	59
HOOFDSTUK 5: Uit eten gaan en boodschappen doen	71
HOOFDSTUK 6: Winkelen	89
HOOFDSTUK 7: Naar het strand	101
HOOFDSTUK 8: Uitgaan	113
HOOFDSTUK 9: Telefoneren	127
HOOFDSTUK 10: Thuis en op kantoor	141
Deel 3: Portugees voor onderweg	153
HOOFDSTUK 11: Geld, geld en nog eens geld	155
HOOFDSTUK 12: Onde fica? Naar de weg vragen	163
HOOFDSTUK 13: In een hotel of gasthuis verblijven	179
HOOFDSTUK 14: Vervoer	191
HOOFDSTUK 15: Een reis regelen	205
HOOFDSTUK 16: Socorro! Help! Noodsituaties	219
HOOFDSTUK 17: O carnaval!	237
Deel 4: Het deel van de tientallen	249
HOOFDSTUK 18: Tien manieren om snel Portugees te leren	251
HOOFDSTUK 19: Tien populaire Portugese uitdrukkingen	259
HOOFDSTUK 20: Tien populaire Portugese woorden	263
HOOFDSTUK 21: Tien uitroepen waar je echt Portugees mee klinkt	267
Deel 5: Bijlagen	271
BIJLAGE A: Portugese werkwoorden	273
BIJLAGE B1: Miniwoordenboek Portugees-Nederlands	281
BIJLAGE B2: Miniwoordenboek Nederlands-Portugees	287
BIJLAGE C: Antwoorden	293
BIJLAGE D: Over de audiotracks	299
BIJLAGE E: Waar in de wereld wordt het Portugees gesproken?	301
Index	305

1

Aan de slag

IN DIT DEEL . . .

In dit deel maak je kennis met het Portugees: hoe je woorden uitspreekt, hoe je een zin maakt enzovoort. Je zelfvertrouwen krijgt ook een opkikker, want ik laat je enkele woorden zien die zoveel op het Nederlands lijken dat je de betekenis al kent.

IN DIT HOOFDSTUK

De overeenkomsten tussen Nederlands en Portugees

Spellen: het alfabet opzeggen

Klinkers en medeklinkers: basisklanken van het Portugees

Regionale varianten herkennen

Hoofdstuk 1

Je kent al een beetje Portugees

Geloof het of niet, het Portugees bestaat in verschillende soorten en maten. De uitspraak van het Portugees in Brazilië verschilt aanzienlijk van die in Portugal. Portugezen hebben soms grote moeite om Brazilianen te verstaan! Je zou kunnen denken aan het verschil tussen het Nederlands van Nederland en dat van België, maar dan nog groter. Maar ja, als je een groep mensen bij elkaar zet uit Friesland, Limburg, Antwerpen en Groningen, dan zouden ze ook moeite hebben om elkaar te verstaan!

Het geschreven Portugees is echter erg standaard, vooral als het een krant of een officiële publicatie betreft waar geen populair taalgebruik in voorkomt. Een Portugees kan zonder moeite een Braziliaanse krant lezen en een Braziliaan zal geen problemen hebben met het werk van de schrijver José Saramago, de Nobelprijswinnaar uit Portugal.

In dit boek ligt de nadruk op het Portugees van Portugal en wordt alleen waar nodig uitleg gegeven over het Portugees van Brazilië. De Afrikaanse varianten van het Portugees, gesproken in Kaapverdië (eilanden voor Noord-Afrika), Mozambique (voor de kust van Zuidwest-Afrika), Guinee-Bissau (in West-Afrika), Angola (Zuidwest-Afrika) en Sao Tomé en Príncipe (eilanden voor West-Afrika) laat ik buiten beschouwing. Daar kun je met het Portugees van Portugal prima terecht.

De oorsprong van het Portugees

Het Portugees behoort tot de taalkundige familie die deel uitmaakt van de Romaanse talen. In de tijd van het Romeinse Keizerrijk was Rome het centrum van een groot deel van Europa, Noord-Afrika en delen van Azië. De Romeinse overheersers brachten ook hun taal mee: het Latijn.

Hoe dichter een plaats bij Rome lag, hoe groter de kans was dat het Latijn zich vermengde met de plaatselijke taal. Dit was het geval in Portugal, waar de wortels liggen van de Portugese taal, en ook in Frankrijk, Spanje en zelfs Roemenië.

Vanuit het Iberische schiereiland is het Portugees naar verschillende landen over de hele wereld gegaan. Een Portugese veroveraar, Pedro Álvares Cabral, zette op 22 april 1500 voet aan land in Brazilië en streek de eer op voor de 'ontdekking' van Brazilië.

Wist je dat ook het Nederlands redelijk beïnvloed is door het Latijn? Taalkundigen beschouwen het Nederlands als een Germaanse taal en dat is technisch gezien ook zo. Maar niettemin heeft het Nederlands door de eeuwen heen tal van woorden overgenomen uit het Latijn en het Frans.

Dit is goed nieuws voor je, want het betekent dat veel Portugese woorden dezelfde wortels hebben als de Nederlandse. De *wortel* van een woord is meestal het middenstuk, de klanken die de betekenis van een woord definiëren. Enkele voorbeelden van Portugese woorden die op Nederlandse lijken, zijn **experimento** (*iesj-pe-rie-men-toe*) (experiment), **presidente** (*pre-sie-den-tuh*) (president), **economia** (*ie-ko-no-mie-ja*) (economie), **restaurante** (*res-tau-ran-tuh*) (restaurant), **computador** (*kompoe-ta-door*) (computer) en **banana** (*ba-na-na*) (banaan). En er bestaan nog veel meer voorbeelden.

Het Portugees heeft trouwens ook een paar woorden opgepikt uit het Nederlands in de loop van de tijd; zo betekent **dique** (*die-kuh*) bijvoorbeeld dijk!

Een ander voordeel: **o português** (het Portugees) (*oe por-toe-gheesj*) gebruikt, net als alle Romaanse talen, hetzelfde alfabet als het Nederlands. Enkele grappige accenten verschijnen op sommige klinkers, maar dat dient alleen maar ter verhoging van de mystiek van de taal. Portugees leren is niet hetzelfde als Japans of Arabisch leren, omdat die talen een heel ander alfabet hanteren.

Tot slot wil ik je er nog op wijzen dat er, door de grote invloed van de Verenigde Staten, steeds meer Engelse woorden worden opgenomen in het Portugees. Deze woorden hebben meestal betrekking op moderne uitvindingen zoals **e-mail**, **shopping** en **show**. Die worden dan gewoon ongeveer op de Engelse manier uitgesproken.

Het alfabet opzeggen

De Portugese klanken kunnen aanvankelijk heel vreemd klinken. In het begin vond ik het op Russisch lijken, toen ik nog geen **palavra** (*pa-la-vra*) (woord) verstond! Sommige klanken zijn redelijk moeilijk te imiteren, omdat ze in het Nederlands niet echt gebruikt worden. Maar zelfs als je niet perfect praat, zullen de Portugezen je toch verstaan. Velen vinden een buitenlands **sotaque** (*soe-ta-kuh*) (accent) wel charmant, dus maak je niet te druk.

Over het algemeen komen de klanken vrij goed overeen met de geschreven letters, net als in het Nederlands. Als je eenmaal gewend bent geraakt aan de klank van bepaalde letters of lettercombinaties, dan heb je de uitspraak vrij snel onder de knie. Er zijn niet veel verrassingen in de **pronúncia** (*pro-noen-sie-ja*) (uitspraak) als je eenmaal de basis beheerst.

Heb je gezien dat aan het begin van dit hoofdstuk de uitspraak van de Portugese woorden tussen haakjes staat? Op deze manier laat dit boek zien hoe de uitspraak is van de nieuwe woorden. Het onderstreepte gedeelte geeft aan waar de klemtoon ligt. Ook in de speciale kadertjes 'Woordjes leren', die je door het hele boek heen vindt, is de beklemtoonde lettergreep onderstreept.

Ben je klaar om de basis van **o português** te leren? Je kunt beginnen met het alfabet. Oefen maar met het spellen van je eigen naam:

SPEEL AF

» a (*aah*)

» b (*bee*)

» c (*see*)

» d (*dee*)

» e (*ee*)

» f (*ef*)

» g (*ghee*)

» h (*a-gha*)

» i (*ie*)

» j (*zjo-ta*)

» k (*ka-pa*)

» l (*el*)

» m (*em*)

» n (*en*)

» o (*o*)

» p (*pee*)

» q (*kee*)

» r (*er*)

» s (*es*)

» t (*tee*)

» u (*oe*)

» v (*vee*)

» w (*da-bel-joe*)

» x (*sjiesj*)

» y (*iep-sie-lon*)

» z (*zee*)

TIP

BELANGRIJK

Eigenlijk horen de letters k, w en y niet in het Portugese alfabet thuis. Je zult in een woordenboek ook niet veel woorden vinden die met deze letters beginnen.

Als in dit boek de klank (*gh*) gebruikt wordt in de fonetische transcriptie (de uitspraakhulp tussen haakjes), denk dan maar aan de Franse g in gâteau bijvoorbeeld.

IN DIT HOOFDSTUK

De verkoper zeggen wat je wilt

Dingen passen

Kleren kopen en dragen

Je menig geven: goed, beter, best

Handwerk kopen

Afdingen

Hoofdstuk 6

Winkelen

In Portugal of Brazilië kun je winkelen voor **prazer** (*pra-zeer*) (plezier) of **necessidade** (*nuh-suh-sie-da-duh*) (noodzaak).

In de meeste landen kun je **fazer compras** (*fa-zeer kom-prasj*) (winkelen) op drie manieren: door naar een **shopping** (*sjop-ping*) (winkelcentrum) te gaan, naar **uma loja** (*oe-ma lo-zja*) (een winkel) of naar **uma feira** (*oe-ma fei-ra*) (markt) of **um mercado** (*oeng mer-kaa-doe*) (openluchtmarkt).

CULTURELE
WIJSHEID

De grote winkelcentra zijn eigenlijk overal ter wereld hetzelfde. Er zijn **lojas de roupa** (*lo-zjasj duh roo-pa*) (kledingwinkels), **livrarias** (*lie-vra-rie-jasj*) (boekwinkels), **farmácias** (*far-ma-sie-jasj*) (apotheken), **lojas de CDs** (*lo-zjasj duh see-deesj*) (cd-winkels), **salas de cinema** (*sa-lasj duh sie-nee-masj*) (bioscoopzalen) en een **mercado de alimentos** (*mer-kaa-doe duh a-lie-men-toesj*) (eethoek). Mensen met minder **dinheiro** (*dien-jei-roe*) (geld) geven de voorkeur aan **feiras** en **mercados**, omdat daar de **coisas** (*kooi-sasj*) (dingen) **mais baratos** (*maais ba-ra-tasj*) (goedkoper) zijn.

Op de **feiras** kun je **artesanato** (*ar-tuh-sa-na-toe*) (handwerk) **comprar** (*kom-praar*) (kopen) dat in die streek gemaakt is. Iedere regio heeft zijn eigen specialiteiten in handwerk. Je kunt **bonecos feitos à mão** (*bo-ne-koesj fei-toesj aah maung*) (handgemaakte poppen) vinden, veel spullen van **pedra** (*pe-dra*) (steen) en natuurlijk ook veel dingetjes van **cerâmica** (*suh-ra-mie-ka*) (keramiek) en **verga** (*ver-gha*) (riet).

Uitleggen wat je zoekt

In dit deel begin ik met de **roupa** (*roo-pa*) (kleding). Als je een Portugese **loja** (*lo-zja*) (winkel) binnenstapt, hoor je al snel **Em que posso ajudar?** (*eeng kuh po-soe a-zjoe-daar*) (Hoe kan ik u helpen?). Daarna kan de **vendedor** (*ven-duh-door*) (verkoper) zeggen:

- » **Está à procura de algo em específico?** (*iesj-taa aah pro-koe-ra duh al-ghoe eeng iesj-pe-sie-fie-koe*) (Zoekt u iets speciaals?)
- » **Já conhece a nossa loja?** (*zjaah kon-je-suh ah no-sa lo-zja*) (Kent u onze winkel al?)
- » **Temos uma promoção.** (*te-moesj oe-ma pro-mo-saung*) (We hebben een aanbieding.)

Hier volgen enkele zaken die je tegen de verkoper kunt zeggen:

- » **Estou só a ver.** (*iesj-tooh so ah veer*) (Ik kijk alleen maar.)
- » **Estou à procura de...** (*iesj-tooh aah pro-koe-ra duh*) (Ik zoek...)
- » **Tem...?** (*teeng*) (Heeft u...?)

Nu de goederen. **O que precisa?** (*oe kuh pruh-sie-sa*) (Wat heb je nodig?). Je kunt tegen de verkoper zeggen **Estou à procura de** (*iesj-tooh aah pro-koe-ra duh*) (Ik zoek) een van de volgende dingen:

- » **calças** (*kal-sasj*) (broek)
- » **calça de ganga** (*kal-sasj duh ghan-gha*) (jeans)
- » **blusa** (*bloe-sa*) (blouse)
- » **camisa** (*ka-mie-za*) (overhemd)
- » **t-shirt** (*tie sjurt*) (T-shirt)
- » **saia** (*sa-ja*) (rok)
- » **vestido** (*vesj-tie-doe*) (jurk)
- » **cinto** (*sien-toe*) (riem)
- » **meias** (*mei-jasj*) (sokken)
- » **sapatos** (*sa-pa-toesj*) (schoenen)
- » **relógio** (*Ruh-lo-zjie-joe*) (horloge)
- » **chapéu** (*sja-peeuw*) (hoed)

Het is misschien wel handig om te zeggen welke **tamanho** (*ta-man-joe*) (maat) je wilt. In Portugal zijn de maten Europees (in getallen) of als volgt:

- » **pequeno** (P) (*puh-kee-noe*) (small)
- » **médio** (M) (*me-die-joe*) (medium)

TIP

- » **grande** (G) (*gran-duh*) (large)
- » **extra grande** (GG) (*eesj-tra gran-duh*) (extra large)
- » **tamanho único** (*ta-man-joe oe-nie-koe*) (een maat)

Over het algemeen vallen de maten klein uit, dus misschien moet je uitwijken naar een maat groter dan je gewend bent. Troost je maar met het feit dat de Portugezen kleiner zijn dan wij. Je hoeft zeker niet meteen **fazer dieta** (*fa-zeer die-je-ta*) (een dieet volgen) nadat je in Portugal op kledingjacht bent geweest.

Je kunt ook vragen naar een specifieke **cor** (*koor*) (kleur):

- » **branco** (*bran-koe*) (wit)
- » **preto** (*pre-toe*) (zwart)
- » **vermelho** (*ver-mel-joe*) (rood)
- » **verde** (*veer-duh*) (groen)
- » **amarelo** (*a-ma-re-loe*) (geel)
- » **azul** (*a-zoel*) (blauw)
- » **castanho** (*kas-tan-joe*) (bruin)
- » **cor de rosa** (*koor duh Ro-za*) (roze)
- » **lilás** (*lie-laasj*) (paars)
- » **cor de laranja** (*koor duh la-ran-za*) (oranje)

Als je een kleur anders wilt, dan kun je vragen naar **claro** (*kla-roe*) (licht) of **escuro** (*iesj-koe-roe*) (donker), gevolgd door de naam van de kleur:

- » **azul claro** (*a-zoel kla-roe*) (lichtblauw)
- » **vermelho escuro** (*ver-mel-joe iesj-koe-roe*) (donkerrood)

Het kan zijn dat je even moet wennen aan de manier waarop je geholpen wordt in Portugal. Sommige **vendedores** (*ven-duh-doo-rusj*) (verkopers) kunnen een beetje opdringerig zijn. Maar bedenk dan dat ze je alleen proberen te helpen.

Wat als je **cinto** of **blusa** te klein is? Of te groot? Dan kunnen de volgende zinnetjes handig zijn:

- » **É pequeno demais.** (*eh puh-kee-noe duh-maaisj*) (Het is te klein.)
- » **É grande demais.** (*eh gran-duh duh-maaisj*) (Het is te groot.)

Het woord **demais** achter een woord is net als in het Nederlands *te* of *echt* toevoegen. (Hoewel dit iets gebruikelijker is in Brazilië dan in Portugal.) Kijk maar:

- » **É caro demais.** (*eh ka-roe duh-maaisj*) (Het is te duur; in Portugal hoor je eerder: 'É muito caro.')

- » **É bom demais!** (*eh bong duh-maaisj*) (Het is fantastisch!) is een veelgebruikte uitdrukking die letterlijk *Het is te goed* betekent.

Passen: het werkwoord **experimentar**

Het werkwoord dat we gebruiken om kleren te passen is **experimentar** (*iesj-puh-rie-men-taar*). Het is makkelijk te onthouden, want op welk woord lijkt het? **Está certo** (*iesj-taa ser-toe*) (inderdaad) op *experiment*. In het Portugees experimenteer je met nieuwe **cores** (*ko-rusj*) (kleuren) en nieuwe looks door **peças de roupa** (*pe-sasj duh Roo-pa*) (kledingstukken) te **experimentar** (*iesj-puh-rie-men-taar*) (te passen).

Experimentar heeft een tweede betekenis die ook handig is om te weten, namelijk *proberen/proeven*. Bijvoorbeeld **experimentar uma comida nova** (*iesj-puh-rie-men-taar oe-ma ko-mie-da no-va*) (een nieuw gerecht uitproberen/proeven). Enkele praktische zinnen waar **experimentar** in voorkomt:

- » **Queres experimentar...?** (*ke-rusj iesj-puh-rie-men-taar*) (Wil je proeven... proberen?)
- » **Posso experimentar...?** (*po-soe iesj-puh-rie-men-taar*) (Kan ik... proeven/proberen?)
- » **Tens que experimentar...** (*teengsj kuh iesj-puh-rie-men-taar*) (Je moet... proberen/proeven)
- » **Experimenta!** (*iesj-puh-rie-men-ta*) (Probeer/proef maar!)

Nu volgt de vervoeging van **experimentar**:

Vervoeging

eu experimento

tu experimentas

ocê/ele/ela experimenta

nós experimentamos

ocês/eles/elas experimentam

Uitspraak

eeuw *iesj-puh-rie-men-toe*

toe *iesj-puh-rie-men-tasj*

vos-*see/il-luh/el-la iesj-puh-rie-men-ta*

nosj *iesj-pe-rie-met-ta-moesj*

vos-*seesj/il-lusj/el-lasj iesj-puh-rie-men-taung*

Hier zijn enkele manieren om **experimentar** te gebruiken:

- » **Posso experimentar esta blusa?** (*po-soe iesj-puh-rie-men-taar esj-ta bloe-sa*) (Mag ik deze blouse passen?)
- » **Gostaria de experimentar-lo?** (*gosj-ta-rie-ja duh iesj-puh-rie-men-taa-loe*) (Wilt u passen?)
- » **É só experimentar.** (*eh so iesj-puh-rie-men-taar*) (Het kan geen kwaad om even te passen. *letterlijk*: Het is maar passen.)

Wanneer je het **gabinete de provas** (*gha-bie-ne-tuh duh pro-vasj*) (pashokje) verlaat, zal je moeten besluiten of je wilt **comprar ou não** (*kom-praar ooh naung*) (kopen of niet).

Dragen en meenemen: het werkwoord **levar**

Quer levar? (*ker luh-vaar*) (Wilt u het meenemen?). Na het passen van het item kan de verkoper het werkwoord **levar** (*luh-vaar*) (meenemen, kopen) gebruiken om te vragen of je het wilt kopen.

Hier volgen enkele veelgebruikte zinnen met **levar**:

- » **Vou levar.** (*vooh luh-vaar*) (Ik neem het.)
- » **Não, não vou levar, obrigado/-a.** (*naung naung vooh luh-vaar o-brie-gha-doe*) (Nee, ik neem het niet, bedankt.)

Levar is een werkwoord op **-ar** (en behoort dus tot de makkelijk te vervoegen werkwoorden, zie hoofdstuk 2). Kijk even naar de vervoeging van **levar**:

Vervoeging	Uitspraak
eu levo	eeuw <u>le</u> -voe
tu levás	toe <u>le</u> -vasj
ocê/ele/ela leva	vos- <u>see</u> / <u>il</u> -luh/ <u>el</u> -la <u>le</u> -va
nós levamos	nosj luh- <u>va</u> -moesj
ocês/eles/elas levam	vos- <u>seesj</u> / <u>il</u> -lusj/ <u>el</u> -lasj <u>le</u> -vaung

Levar betekent ook meenemen en wordt net als in het Nederlands gebruikt. Hier volgen enkele voorbeeldzinnen waarin **levar** zowel in de betekenis van *kopen* als *meenemen* wordt gebruikt:

- » **Vai levar tudo, ou só as calças?** (*vaai luh-vaar toe-doe ooh so asj kal-sasj*) (Gaat u alles kopen/meenemen of alleen de broek?)
- » **Levou aqueles sapatos?** (*luh-vooh a-kil-lusj sa-pa-toesj*) (Hebt u die schoenen genomen?)
- » **Leva uma toalha.** (*le-va oe-ma toe-wal-ja*) (Neem een handdoek mee.)
- » **Leva-a para a escola, por favor.** (*le-va ah pa-ra ah iesj-ko-la, poer fa-voor*) (Breng haar naar school, alsjeblieft.)